

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องรวมสองคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคพลังเกษตรกรถูกยุบ ตามมาตรา ๙๗ และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามมาตรา ๙๘ ศาลมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคำร้องทั้งสองเข้าด้วยกัน

ตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า คำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑ พรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แจ้งต่อผู้ร้อง ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้ส่งรายงานซึ่งไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และ ประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และถือว่าไม่ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานให้ถูกต้องแล้วแจ้งต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการโดยขอผ่อนผันเวลา คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเวลาที่ชี้แจงมา จึงเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาล ส่วนคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๕๒/๒๕๕๒ เป็นกรณีตาม มาตรา ๘๒ ซึ่งพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุน จำนวน ๒,๒๕๖,๘๐๐.๐๐ บาท แต่ส่งเอกสารและหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ร้องได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงพร้อมทั้งให้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลา แต่ผู้ถูกร้องไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานดังกล่าวแต่อย่างใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้นว่าศาลมีอำนาจวินิจฉัย หรือไม่ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี หากไม่รายงาน ให้นายทะเบียนสั่งให้รายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงาน

โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น และมาตรา ๘๒ ให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ และจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้ถูกต้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป มาตรา ๙๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น โดยให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาล ดังนั้น ศาลจึงมีอำนาจวินิจฉัย

๓. สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและทางไต่สวน

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองมีความผันผวนมากทางพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง จึงเลื่อนการประชุมใหญ่ของพรรคออกไป ในวันไต่สวนผู้ถูกร้องไม่มาศาลและไม่ได้หักล้างข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ศาลได้กำหนดประเด็นวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่ กรณีตามมาตรา ๘๒ เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงาน ซึ่งการรายงานต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ ก่อนถึงกำหนดเวลารายงานผู้ร้องได้แจ้งผู้ถูกร้องให้ทำความเข้าใจและถือปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด เมื่อผู้ร้องตรวจสอบพบว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งให้จัดทำให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการโดยอ้างว่าตนบกพร่องและรู้เท่าไม่ถึงการณ์เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ เห็นว่าเมื่อผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการ ซึ่งผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งรายละเอียดวิธีการในการจัดทำอย่างชัดเจนตลอดจนให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ข้ออ้างที่อ้างว่าไม่สามารถจัดประชุมใหญ่ได้ไม่มีเหตุผลอันสมควร ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๓ ส่วนกรณีตามมาตรา ๘๒ เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแต่เอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานตามที่ผู้ร้องให้ดำเนินการ พึงได้ว่าผู้ถูกร้องไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๒ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตาม มาตรา ๙๓

ประเด็นที่ ๒ หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค จะต้องถูกตัดสิทธิตามมาตรา ๙๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๙๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ นั้นเห็นว่า ผู้ถูกร้องโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคซึ่งมีอำนาจหน้าที่

ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ เมื่อพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้ว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานดังกล่าว

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๘๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๘๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๘๘

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายชัช ชลวร นายจรูญ ภัคดีธนากุล นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอรุ นายนุรักษ์ มาประณีต นายบุญส่ง กุลบุปผา นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ และนายสุพจน์ ไข่มุกด์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๖๔ ก วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นางสาวณิชภา ภูมินายก
นายสิทธิพร เศาภายน ผอ.กค.๖
นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย ผชช.คก.

ย่อโดย นางสาวณิชภา ภูมินายก
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๖ ว